

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 156/2020-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 10 C 11/2018-70 z 10. decembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 10 C 11/2018-70 z 10. decembra 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Okresného súdu Michalovce č. k. 10 C 11/2018-70 z 10. decembra 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Okresný súd Michalovce je p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 640,66 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatšesť centov) na účet advokátky JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

St'ážnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 156/2020-15 z 28. apríla 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 C 11/2018-70 z 10. decembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 11/2018 uznesením z 13. apríla 2018 ustanovil sťažovateľku ako prekladateľku a uložil jej preložiť písomnosti v určenom rozsahu z jazyka slovenského do jazyka poľského.

2.1 Po vyhotovení prekladu ho sťažovateľka predložila okresnému súdu spolu s vyúčtovaním odmeny a náhrady hotových výdavkov v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). V predmetnom vyúčtovaní si sťažovateľka uplatnila nárok na odmenu vo výške 2 788,80 € za 140 normostrán prekladateľského úkonu (jednu

normostranu prekladateľského úkonu za sumu 19,92 €) a nárok na náhradu hotových výdavkov vo výške 27,88 €, teda celkovo žiadala priznať sumu 2 816,68 €.

3. Okresný súd uznesením zo 4. septembra 2018 vydaným vyššou súdnou úradníčkou za vyhotovenie prekladu písomností z jazyka slovenského do jazyka poľského sťažovateľke priznal odmenu a náhradu hotových výdavkov vo výške 1 767,02 € pozostávajúce z odmeny za 67 strán prekladu zvýšenej o 30 %, t. j. vo výške 1 735,30 € a náhrady hotových výdavkov vo výške 31,72 €.

3.1 Sťažovateľka proti predmetnému uzneseniu okresného súdu podala sťažnosť, v ktorej s poukazom na § 10 ods. 5 vyhlášky namietala nesprávnosť určenia odmeny za vyhotovenie prekladu, ktorú okresný súd napadnutým uznesením vydaným sudcom z 10. decembra 2018 zamietol ako nedôvodnú.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti okresnému súdu vytýka, že sa v napadnutom uznesení nevysporiadal s jej argumentáciou vznesenou v sťažnosti, ktorou namietala nesprávnosť napadnutého uznesenia vydaného vyššou súdnou úradníčkou 4. septembra 2018, spočívajúcou v tom, že *«nerešpektovala ustanovenie § 10 ods. 5 vyhlášky č. 491/2004 Z. z., ktoré definuje „jednu stranu prekladu“ . Sťažovateľka poukázala na to, že ňou vyhotovený preklad spisového materiálu do poľského jazyka predstavoval 251 763 znakov, čo v prepočte podľa definície strany prekladu predstavuje 140 strán prekladu. Poukázala na to, že priznať odmenu za vyhotovený preklad možno len postupom, kedy bude zohľadnený celkový počet znakov uvedený v preklade.*

... Z citovaných ustanovení zákona č. 382/2004 Z. z. a vyhlášky č. 491/2004 Z. z. vyplýva, že prekladateľ vykonáva svoju činnosť pre zadávateľa. Okrem iného za odmenu. Rovnako z nich vyplýva, že prekladateľovi za prekladateľský úkon patrí, v prípade, že je jeho zadávateľom súd, tarifná odmena, ktorá sa určí podľa jazyka a počtu strán úkonu prekladateľskej činnosti. Čo je jedna strana prekladateľskej činnosti je obsiahnuté v definícii obsiahnutej v právnom predpise. Jedna strana preložených listín je definovaná počtom znakov písaného textu, a to, alebo podľa riadkov a znakov v každom riadku, alebo podľa celkového počtu (1800) znakov na jednej strane textu. Vyhláška č. 491/2004 Z. z. stanovuje výšku tarifnej odmeny za stranu preložených listín.».

5. Sťažovateľka zdôraznila, že sudca, ktorý o jej sťažnosti rozhodoval, v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že «§ 10 ods. 5 (vyhlášky, pozn.) jasne definuje jednu stranu preloženej listiny. Tento záver je totožný so sťažnostnými námietkami sťažovateľky. Takéto konštatovanie však nie je odpoveďou na ne, keďže s podstatou týchto námietok, že ak je „stranou preložených listín“ 1800 znakov, potom pre účely priznania tarifnej odmeny je nevyhnutné priznať odmenu za toľko strán preložených listín, koľko zodpovedá podielu celkového počtu znakov prekladu a čísla 1800. Na túto argumentáciu tvoriacu podstatu jej sťažnosti sťažovateľka nedostala v uznesení napadnutom touto ústavnou sťažnosťou žiadnu odpoveď. Je však zrejmé, že súd aplikoval právo (vyhlášku č. 491/2004 Z. z. tak, že ho vyložil iným spôsobom). Sťažovateľka však poukazuje už na vyššie citované ustanovenie § 10 ods. 1 a ods. 5 citovanej vyhlášky považuje výklad a aplikáciu tohto právneho predpisu za také, ktoré sú v rozpore tak s jej výslovným znením, ako aj s jej obsahom a účelom. Sťažovateľka považuje za nesporné, že zavedením definície strany preložených listín právny predpis jednoznačne definoval akým spôsobom je potrebné posudzovať rozsah prekladateľského úkonu. Súd pri aplikácii práva je oprávnený a povinný právo vykladať, nie je však oprávnený vykladať ho v priamom rozpore s jeho výslovným znením a s celkom zjavným účelom. Takýto postup súdu je arbitrárny a porušuje právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie a na konanie v súlade so zákonom.».

6. S poukazom na uvedené je sťažovateľka presvedčená, že napadnuté uznesenie okresného súdu porušilo jej práva, a to „nielen nedostatkom zrozumiteľného a dostatočného odôvodnenia, ale je aj mimoriadnym excesom v rozhodovaní všeobecného súdu, ktorý interpretoval a aplikoval právnu normu v rozpore s jej znením, obsahom a účelom, čo je postup, ktorý je nezlučiteľný s princípmi spravodlivého súdneho konania a s právom každého domáhať sa svojho práva zákonom predpísaným postupom, čomu zodpovedá povinnosť súdu o jeho subjektívnom práve aj podľa platného práva rozhodnúť.“.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite podanej ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľky [REDACTED] vo veci porušenia

- práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva v konaní pred súdom zakotvené v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky,
- jeho práva na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

bolo uznesením Okresného súdu Michalovce sp. zn. 10C/11/2018 zo dňa 10.12.2018 a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Michalovce pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Okresného súdu Michalovce sp. zn. 10C/11/2018 zo dňa 10.12.2018 a vracia vec Okresnému súdu Michalovce na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľky

8. K prijatej ústavnej sťažnosti sa na výzvu ústavného súdu vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV 346/2020 z 5. júna 2020 tak, že v podstatnom uviedol:

«Z vyjadrenia sudcu vyplýva, že pri rozhodovaní vychádzal z definície ustanovenia § 10 ods. 5 citovanej vyhlášky a z počtu strán preloženej listiny a nie zo znakov a riadkov, pretože pri objeme prekladu nie je reálne počítať každý znak na jednej (rozumej fyzickej) strane. Doposiaľ sa pri rozhodovaní s námietkou týkajúcou sa aplikácie ustanovenia § 10 ods. 5 nestretol a vždy sa odmena priznávala podľa fyzického počtu strán, pokiaľ dosahovali aspoň minimálny rozsah určený vyhláškou.

Podľa nášho názoru je uvedené ustanovenie vyhlášky potrebné vykladať tak, že tam určené kritéria pre jednu stranu preložených listín predstavujú minimálny počet riadkov a znakov, kedy je možné hodnotiť stranu prekladu za „jednu stranu“ prekladu v zmysle ustanovenia § 10 ods. 5 citovanej vyhlášky. Vyhláška iný termín ako „jedna strana“ nepoužíva. Do výkladových nezrovnalostí sa tak dostáva skutočnosť, že tzv. normostrana, ktorú terminológiu používa aj sťažovateľka, sa nerovná tzv. fyzickej

strane (napr. vo formáte A4). Počet normostrán tak nemusí vždy zodpovedať počtu fyzických strán, pretože ich počet je ovplyvnený formátovaním, veľkosťou písma či riadkovaním.»

9. Označené vyjadrenie okresného súdu ústavný súd zaslal na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnej zástupkyni sťažovateľky a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila, či trvá na tom, aby sa vo veci sťažovateľky konalo ústne pojednávanie. V stanovisku k vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zhrnula, že vyjadrenie okresného súdu neobsahuje žiadne skutočnosti, ktoré by spochybnili opodstatnenosť argumentov sťažovateľky obsiahnutých v jej ústavnej sťažnosti. Zároveň aj s odkazom na svoju predchádzajúcu sťažnostnú argumentáciu sťažovateľka osobitne poukázala na tieto skutočnosti:

«Jadro argumentácie tvoria dve tvrdenia, a to sprostredkované vyjadrenie sudcu, že pri rozhodovaní vychádzal z definície ust. § 10 ods. 5 citovanej vyhlášky a z počtu strán preloženej listiny „a nie zo znakov a riadkov“, pretože pri objeme prekladu nie je reálne počítať každý znak na jednej strane a o tom, že sa s takouto námietkou ešte nestretol, a druhé tvrdenie, vyjadrujúce názor súdu, že § 10 ods. 5 Vyhlášky č. 491/2004 Z. z. je potrebné vyhľadať tak, že tam určené kritériá pre jednu stranu preložených listín predstavujú „minimálny“ počet riadkov a znakov, kedy je možné hodnotiť stranu prekladu „za jednu stranu“.

Podľa názoru súdu „sa do výkladových nezrovnalostí“ dostáva skutočnosť, že takzvaná normostrana sa nerovná fyzickej strane a počet normostrán nemusí vždy zodpovedať počtu fyzických strán, pretože „ich počet je ovplyvnený formátovaním, veľkosťou písma či riadkovaním“.

Je celkom zjavné, že v stave argumentačnej núdze sa okresný súd uchýľuje k vzájomne si protirečiacim tvrdeniam. Na jednej strane tvrdí, že nie je reálne počítať každý znak na jednej fyzickej strane, preto priznal sťažovateľke odmenu podľa fyzického počtu strán, na druhej strane dospieva k záveru, že počet znakov, uvedených v ust. § 10 ods. 5 Vyhlášky č. 491/2004 Z. z. je potrebné vykladať tak, že ustanovujú minimálny počet znakov a riadkov, kedy je možné hodnotiť stranu prekladu za „jednu stranu“ prekladu v zmysle ust. § 10 ods. 5 Vyhlášky č. 491/2004 Z. z., z čoho explicitne vyplýva, že na to, aby súd posúdil, či ide o „jednu stranu“ prekladu podľa ust. § 10 ods. 5 Vyhlášky č. 491/2004 Z. z.,

musia byť znaky na každej jednej fyzickej strane zrátané, aby súd zistil, či táto „fyzická strana“ obsahuje vyhláškou určený minimálny počet znakov. Inak ako spočítaním znakov a medzier súd nevie posúdiť, či jedna fyzická strana prekladu je skutočne jednou stranou podľa ust. § 10 ods. 5 Vyhlášky č. 491/2004 Z. z. (Bez ohľadu na protirečivosť týchto tvrdení sťažovateľka poznamenáva, že na zisťovanie počtu znakov, nachádzajúcich sa na jednej strane, existuje dostupné softvérové vybavenie.)

Samotný súd teda vo svojej argumentácii priznáva, že počet znakov na jednej strane textu (alebo počet riadkov a znakov v nich) je určujúcim kritériom na to, kedy možno priznať prekladateľovi odmenu za „jednu stranu preložených listín“. Bolo už uvedené, že neudržateľným a nelogickým je tvrdenie súdu, že ak sa má zistiť, či fyzická strana prekladu obsahuje „minimálny“ počet znakov, vtedy sa tieto znaky spočítať dajú a pri argumentácii sťažovateľky, že jej patrí odmena za prekladateľský úkon podľa počtu znakov preložených listín, v takomto prípade sa znaky zrátať nedajú.

Podstatným je však tvrdenie okresného súdu, že Vyhláška č. 491/2004 v ust. § 10 ods. 5 ustanovuje minimálny počet riadkov a znakov, kedy je možné hodnotiť stranu prekladu za jednu stranu, za ktorú prislúcha prekladateľovi odmena podľa jej § 10 ods. 1.

V tejto súvislosti sťažovateľka si dovoľuje opätovne, tak, ako v ústavnej sťažnosti, uviesť platné a účinné znenie ust. § 10 ods. 5 Vyhlášky č. 491/2004 Z. z., podľa ktorého: Jedna strana preložených listín je písacím strojom alebo textovým editorom písaný text obsahujúci 30 riadkov, každý so 60 znakmi v riadku vrátane medzier, alebo 1 800 znakov na jednej strane textu. Každá posledná neúplná strana a každá jedna samostatná listina v rozsahu menšom, ako je jedna strana, sa považujú za jednu celú stranu.

Je teda zrejmé, že výklad, ktorý si osvojil okresný súd, je v priamom rozpore s platným a účinným znením textu právneho predpisu, ktorý zrozumiteľne a jednoznačne definuje jednu stranu preložených listín ako text, obsahujúci 30 riadkov, každý so 60 znakmi riadku, vrátane medzier, alebo 1800 znakov na jednej strane textu. Každý ďalší text nie je možné posudzovať ako súčasť jednej strany predložených listín, ale ako ďalšiu stranu preložených listín.»

10. So súhlasom oboch účastníkov ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých

zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Ústavný súd prípismi z 19. mája 2020 upovedomil zúčastnené osoby o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie s možnosťou vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia tohto upovedomenia. Zúčastnené osoby ku dňu meritórneho rozhodnutia nevyužili priestor poskytnutý im ústavným súdom na vyjadrenie sa k prijatej ústavnej sťažnosti.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

16. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

17. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

18. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

19. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy).

20. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

21. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Civilnom sporovom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným

obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. US 56/05, IV. US 147/08).

21.1 Nárok na tlmočné je osobitným samostatným peňažným nárokom vyplývajúcim zo zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (v predmetných súvislostiach najmä § 2 ods. 4 a 7 a § 3 ods. 4), ktorý vzniká prekladateľovi po vykonaní prekladateľského úkonu proti zadávateľovi, ktorým bol v posudzovanej veci okresný súd. Z pohľadu procesného rozhodovania ide o nárok podobný nároku na náhradu trov súdneho konania, preto ústavný súd pri posudzovaní napadnutého rozhodnutia o tlmočnom vychádza z rovnakých východísk ako v prípade rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania.

22. Ústavný súd však posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

23. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti spochybňuje právny názor okresného súdu pri priznaní odmeny za vyhotovenie prekladu písomností z jazyka slovenského do jazyka poľského a tvrdí, že okresný súd v napadnutom uznesení nesprávne aplikoval § 10 ods. 1 a 5 vyhlášky, a to pri definovaní „jednej strany prekladu“, pričom sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s relevantnou argumentáciou sťažovateľky, v dôsledku čoho nie je napadnuté uznesenie odôvodnené.

24. Podľa § 10 ods. 1 písm. b) vyhlášky tarifná odmena za preklad je za každú aj začatú stranu preložených listín medzi slovenským jazykom a inými európskymi jazykmi 19,92 eura.

Podľa § 10 ods. 5 vyhlášky jedna strana preložených listín je písacím strojom alebo textovým editorom písaný text obsahujúci 30 riadkov, každý so 60 znakmi v riadku vrátane medzier, alebo 1 800 znakov na jednej strane textu. Každá posledná neúplná strana a každá jedna samostatná listina v rozsahu menšom, ako je jedna strana, sa považujú za jednu celú stranu.

25. Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva:

«S poukazom na napadnuté vydané uznesenie vo veci ako aj s poukazom na podanú sťažnosť prekladateľky a citáciu § 10 ods. 1 písm. b/ a § 10 ods. 5 uvedenej vyhlášky súd je toho názoru, že uznesenie o priznaní nákladov spojených s prekladom písomnosti bolo vydané v súlade s vyhláškou, pretože § 10 ods. 5 jasne definuje „jednu stranu preloženej listiny“, nie pojmy „fyzická strana listiny resp. textu“, ani „strana prekladu“.

Nakoľko prekladateľkou bolo preložených 67 strán, bola jej za tento preklad priznaná aj odmena vo výške zvýšenej o 30 %, nakoľko sa jednalo o preklad náročný na presnosť a odbornosť.

Vzhľadom na vyššie uvedené zistenie súd sťažnosť prekladateľky ako nedôvodnú zamietol.»

26. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

27. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka uvádzala konkrétne dôvody, z ktorých jej argumentácia o „jednej strane prekladu“ v zmysle § 10 ods. 1 a 5 vyhlášky nemôže byť považovaná za iracionálnu, a napriek tomu, že túto svoju argumentáciu uviedla v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyššou súdnou úradníčkou, okresný súd na ňou uvádzané argumenty v súvislosti s výkladom a aplikáciou predmetných ustanovení vyhlášky akceptovateľným spôsobom nereagoval (s potrebou zaoberať sa vzťahom oboch alternatív vymedzenia pojmu „strana preložených listín“ v prvej vete § 10 ods. 5 vyhlášky). V tomto smere nie je preto napadnuté uznesenie okresného súdu odôvodnené ústavne udržateľne, keďže okresný súd nedal odpoveď na podstatné a relevantné námietky sťažovateľky a táto skutočnosť v konečnom dôsledku zakladá nepreskúmateľnosť a zmätočnosť ním vydaného uznesenia. Okresný súd v napadnutom uznesení nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanej sťažnosti nemožno hodnotiť inak ako prísne formalistický, odporujúci obsahu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru v pomerne vypuklej miere. Túto okolnosť nemohol ústavný súd ignorovať, aj keď ide o sprievodné rozhodnutie v súdnom konaní mimo rozhodnutia vo veci samej.

28. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

28.2 V zmysle § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

28.3 V danom prípade bolo potrebné vysloviť porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v ďalšom tak zrušiť napadnuté uznesenie okresného

súdu č. k. 10 C 11/2018-70 z 10. decembra 2018 a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 druhá veta zákona o ústavnom súde), znamenajúcim potrebu zaoberať sa podstatou veci výkladom legálnej definície (bod 27 tohto odôvodnenia). Okresný súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde; body 1 a 2 výrokovej časti tohto nálezu).

29. Úlohou okresného súdu bude opätovne rozhodnúť o sťažnosti podanej sťažovateľkou proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyššou súdnou úradníčkou o určení odmeny a náhrady hotových výdavkov za vyhotovenie prekladu písomností, majúca na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

30. Ústavný súd nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala vyslovenia zákazu pokračovať v porušovaní jej základných práv, pretože tento účel splnilo samotné zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré ústavný súd vyhlásil za porušujúce jej označené práva, a vrátenie veci na ďalšie konanie so záväzným právnym názorom zdôrazňujúcim účinný rešpekt k jej základným právam (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

V.

Trovy konania

31. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania.

32. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška o odmenách a náhradách advokátov“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2019 v sume 163,33 € a za jeden úkon právnej služby za rok 2020 v sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2019 v sume 9,80 € a za rok 2020 v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov).

35. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a za 1 úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 (vyjadrenie doručené ústavnému súdu 5. októbra 2020), čo predstavuje sumu 533,88 €. Právna zástupkyňa sťažovateľky je platkyňou dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), a tak uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Sťažovateľke tak patrí náhrada trov konania v celkovej výške 640,66 € (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu).

36. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu